

TRE FRIANDEN MEN SKOTTLOSSNING PÅ DAGTID FÄLLEDES

Vid granskningsnämndens näst sista möte för året prövades fyra SVT-ärenden. En långfilm som sändes på dagtid fälldes då en skottlossningsscen kunde verka skrämmande för barn medan en annan långfilm på dagtid friades då våldet inte bedömdes vara av så allvarlig karaktär. Dessutom prövades sakligheten i ett inslag i Rapport och ett i Lokala nyheter Gävleborg och båda inslagen friades.

SVT VISADE TILLRÄCKLIG GRUND FÖR UPPGIFT I RAPPORT - FRIADES

FRIAT: Rapport, SVT1, 2020-09-10, kl. 18.00 och 19.30, inslag om ryska påverkanskampanjer; fråga om saklighet. Dnr. 20/04026.

Det anmälda inslaget var en del av ett "nyhets svep" och handlade om att ryska hackare misstänktes ha försökt genomföra ett dataintrång mot en av den demokratiska presidentkandidaten Joe Bidens kampanjbyråer. Sist i telegrammet sade reportern: "En tidigare utredning från den amerikanska senaten visade att Ryssland påverkade presidentvalet i USA 2016."

Inslaget anmäldes av flera personer som ansåg att det var osakligt att säga att den amerikanska senaten konstaterat att Ryssland påverkat det amerikanska presidentvalet 2016. Enligt anmälarna hade försök gjorts att påverka valet, men utan påtaglig framgång.

SVT hänvisade i sitt yttrande bland annat till en nära 1000 sidor lång rapport gällande en utredning från den amerikanska senaten, som publicerades i augusti 2020. Utredningen går igenom kopplingar mellan den ryska regeringen och Donald Trumps kampanjstab. New York Times har sammanfattat rapporten som att "Rysslands regering störde/förstörde det amerikanska valet för att hjälpa Donald Trump till presidentposten."

Samma dag som SVT:s inslag sändes formulerade nyhetsbyrån TT nyheten på följande sätt: "Utredningar av den särskilde åklagaren Robert Mueller och senatens underrättelseutskott har visat att Ryssland påverkade presidentvalet i USA 2016."

Granskningsnämnden skriver i sitt beslut att SVT i sitt yttrande visat att det av den aktuella rapporten framgår att Ryssland påverkade det amerikanska valet 2016. Mot den bakgrunden anser granskningsnämnden att SVT visat tillräcklig grund för den kritiserade uppgiften. Inslaget strider därför inte mot kravet på saklighet.

VÅLDSAM SKOTTLOSSNING PÅ MATINËTID FÄLLEDE LÅNGFILM FRÅN 1952

FÄLLT: Matiné: 4 maskerade män, SVT1, 2020-07-29, kl. 15.10, sändning av långfilm; fråga om mediets genomslagskraft. Dnr. 20/03081.

Den svartvita filmen *4 maskerade män* från år 1952 handlade om en före detta polischef som gav tre gangstrar i uppdrag att genomföra ett värdetransportrån. Alla fyra dolde sina ansikten bakom masker så att ingen av dem skulle kunna ange någon annan om rånet gick snett. Rånet gick enligt plan och polisen anhöll en oskyldig man, chauffören Joe Rolfe, för brottet. Efter en tid i häkte släpptes Joe. Han bestämde sig då för att försöka hitta de verkliga rånarna. I filmen förekom scener med bland annat ett värdetransportrån då åskådare skrek och väktare blev nedslagna. Senare i filmen dödades en av rånarna i en skottlossning med polisen och i slutscenen förekom skottlossning och ett slagsmål.

En privatperson anmälde filmen som denne ansåg var för våldsam för att sändas på eftermiddagen då den haft 15-årsgräns på bio.

SVT anförde bland annat att den aktuella sändningen var en 68 år gammal svartvit spelfilm med engelskt tal och svensk textning. Innehållet var riktat till en vuxen publik men det bedömdes att den kunde sändas på matinétid då det våld som förekom uppfattades vara i enlighet med granskningsnämndens praxis. Filmen var producerad i enlighet med dåtida amerikansk produktionskod, det vill säga att innehållet var återhållsamt avseende våldets brutalitet. Likaså skulle publiken inte uppmuntras känna sympati för brottslingar utan sensmoralen var "brott lönar sig inte". Med dagens ögon var tumult och skottlossningar inte särskilt realistiska, till exempel visade karaktärerna sällan tecken på smärta eller lidande. Särskilt bör noteras att det i de dramatiska scenerna inte förekommer barn som yngre barn i publiken kan identifiera sig med.

Granskningsnämnden konstaterade i sitt beslut att filmen *4 maskerade män* sändes vid en tidpunkt då varsamhet ska iakttas i fråga om våldsskildringar. Även om filmen var svartvit och från år 1952, ansåg nämnden att sekvensen där en person blev skjuten av polis på flygplatsen samt den avslutande skottlossningsscenen på båten var av sådan karaktär att de kunde verka skrämmande för barn. Sändningen av filmen vid den aktuella tidpunkten stred därför mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

MYSTISK LÅNGFILM VAR INTE FÖR SKRÄMMANDE FÖR SÄNDNING DAGTID

FRIAT: *Matiné: Det röda husets hemlighet*, SVT1, 2020-08-15, sändning av långfilm; fråga om mediets genomslagskraft. Dnr. 20/03518.

SVT sände 15 augusti långfilmen *Det röda husets hemlighet* (originaltitel *The Red House*) från 1947 på matinétid. Filmen var en amerikansk psykologisk thriller om en familj på landsbygden och en mörk hemlighet kring ett övergivet hus på deras ägor. Pappan i familjen varnade för att det rödmålade huset var hemsökt och att alla måste hålla sig borta från huset och den omgivande skogen. Familjens styvdotter och hennes vän trotsade varningarna och när hemligheten avslöjas slutade det i tragedi.

I filmen förekom scener med hot, enstaka örfilar och slag samt skottlossning. I slutscenen körde en man en bil ner i vattnet och det syntes i närbild hur vattnet steg upp mot hans huvud innan det visades hur bilen försvann helt i vattnet.

Sändningen anmäldes av en privatperson. Bland annat skrev denne: *Det var en kuslig stämning hela filmen igenom som slutade med att en av huvudpersonerna körde ned sin bil i ett vattendrag och tog sitt liv genom drunkning.*

SVT anförde i yttrandet att den aktuella sändningen var en 73 år gammal svartvit spelfilm med engelskt tal och svensk textning. Innehållet var riktat till en vuxen publik men det hade bedömts att den kunde sändas på matinétid då det våld eller möjligt skrämmande innehåll som förekom uppfattades vara i enlighet med granskningsnämndens praxis. Vidare anfördes att SVT hade förståelse för att de dramatiska scenerna och den historia som berättades kunde uppfattas kuslig för den som förstår engelska eller kan läsa den svenska textremsan, alltså en äldre målgrupp än de yngre barn som avses i bestämmelsen om mediets genomslagskraft.

Filmen var producerad enligt dåtida amerikansk produktionskod, med återhållsamt skildrat våld. Det förekom inga scener där karaktärerna var uppenbart lidande eller i smärta. Våldet som skildrades i bild handlade mestadels om örfilar och enstaka knytnävsslag. Då en person i filmen blev beskjuten framgick det att hon inte träffas och att avsikten var att skrämma personen. Vad gällde den scen där huvudkaraktären med likgiltig blick satt i en bil som sjönk under vattnet så klipptes närbilden bort innan vattnet nådde hans ansikte. Det fanns inte heller här en sådan realism som gjorde att ett yngre barn kunde relatera till vad som hände som skrämmande.

Granskningsnämnden konstaterade i sitt beslut inledningsvis att den aktuella filmen sändes vid en tidpunkt då varsamhet ska iaktas ifråga om bland annat våldsskildringar. Nämnden ansåg att filmen visserligen innehöll en mystisk stämning och dramatisk musik men att det våld som förekom i vissa scener inte var av så allvarlig karaktär. Vid en sammantagen bedömning ansåg nämnden att sändningen av filmen inte stred mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

INTE VILSELEDANDE ATT ENDAST NÄMNA EN BROTTSMISSTANKE

FRIAT: Lokala nyheter Gävleborg, SVT1, 2020-05-12, kl. 19.55, inslag om att en person begärts häktad; fråga om saklighet. Dnr. 20/02072.

Inslaget var ett kort nyhetsinslag. I påannonseren sa programledaren bland annat att en elev på ett gymnasium avlidit efter en misshandel och att en person begärts häktad, på sannolika skäl misstänkt för mord. Sedan följde en intervju med rektorn för ett gymnasium, på den ort den avlidna personen kom ifrån, om skolans krishantering.

Anmälaren anförde att informationen i inslaget var fel och att tittaren vilseleddes och skrev i sin anmälan att "I inslaget sägs att en man begärts häktad misstänkt för mord. I själva verket är den misstänkte häktad på sannolika skäl misstänkt för mord, grov våldtäkt, våldtäkt, grovt olaga hot och grov misshandel."

SVT skrev bland annat i sitt yttrande att den aktuella händelsen ägde rum på en ort som inte är en del av Lokala nyheter Gävleborgs bevakningsområde utan en del av Lokala nyheter Västernorrlands bevakningsområde. Västernorrlands redaktion hade också rapporterat om händelsen i flera dagar och där också haft med fler uppgifter om händelsen. En nyhetsredaktion gör alltid avvägningar kring hur mycket information som är relevant och begriplig för publiken. Redaktionens bedömning och nyhetsvärdering i det aktuella fallet utgick från den lokala kopplingen. När det gällde de övriga brotten och de övriga inblandade fanns ingen lokal koppling till Gävleborg. Urvalet när det gällde vilken brottsmisstanke som rapporterades i påannonseren var alltså baserat på redaktionens bevakningsområde.

Granskningsnämnden skriver i beslutet att programföretagen avgör själva hur nyheter ska värderas och presenteras. Det faktum att endast ett av de brott som den häktade personen misstänktes för redovisades i inslaget medför inte att det blev vilseledande. Det strider därför inte mot kravet på saklighet.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!